

राष्ट्रिय नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री रणनीति
(२०७७/७८- ८७/८८)

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा
टेकु, काठमाडौं

for

Saraf

g. S. S.

24/6/00

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

विषय सुची

सि.नं.	विषय	पेज नं.
१.	परिभाषा	३
२.	पृष्ठभूमि	४
३.	नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्ति व्यवस्थापनको वर्तमान अवस्था	६
४.	निर्देशक सिद्धान्त, भावीसोच, ध्येय, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा कार्यनीतिहरू	९
५.	नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री रणनीति तथा कार्ययोजना कार्यान्वयनमा संघ, प्रदेश र स्थानिय सरकार, र निजीक्षेत्रको भूमिका	१२
६.	जोखिम तथा न्यूनिकरणका उपाय	१३
७.	दशवर्षे कार्य योजना २०७७-२०८७	१४
८.	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	३५
९.	अनुसूचीहरू	३६

[Handwritten signatures]

[Handwritten signature]

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

परिभाषा

मिडवाइफ- मिडवाइफ भन्नाले अन्तर्राष्ट्रिय कन्फिडरेशन अफ मिडवाइफले निर्धारण गरेको मापदण्ड अनुरूप मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट व्यवसायिक मिडवाइफ्री शिक्षा हासिल गरी प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको र नेपाल नर्सिङ परिषदमा मिडवाइफको रूपमा नाम दर्ता गराई कानुनी रूपमा मिडवाइफ्री सेवा प्रदान गर्न योग्य प्रसृतिकर्मी बुझिन्छ।

मिडवाइफ्री - मिडवाइफ्री भन्नाले महिला र उनीहरूको नवजात शिशुहरूको हेरचाह गर्ने विधा, जस्मा बच्चा जन्माउने र नवजात शिशुको प्रारम्भिक जीवनको स्याहार गर्ने क्रममा सामान्य प्राकृतिक, जैविक, मनोवैज्ञानिक, सामाजिक र सांस्कृतिक पक्षहरूलाई मध्यनजर गरीसेवा प्रदान गर्ने, महिलाहरूसंग साझेदारीमा काम गर्ने, व्यक्तिगत परिस्थिति र प्रत्येक महिलाको विचारको सम्मान गर्ने, आफ्नो र आफ्नो परिवारको हेरचाहको लागि महिलाहरूको व्यक्तिगत क्षमताहरूलाई बढावा दिने, प्रत्येक महिलाको व्यक्तिगत आवश्यकताहरूलाई पूरा गर्न अन्य स्वास्थ्य व्यवसायीहरूसंग समन्वय गर्ने र स्वतन्त्र रूपले निर्णय गरी सेवा प्रदान गर्ने भन्ने बुझिन्छ।

औधोगिक नर्सिङ सेवा भन्नाले औधोगिक क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई आकस्मिक सेवा र नर्सिङ सेवा प्रदान गर्ने साथै सुरक्षा विधि अपनाउन आवश्यक सरसल्लाह प्रदान गर्ने नर्सिङ सेवा बुझिन्छ।

नर्स प्राक्टिसनर भन्नाले नर्सिङको कार्य सिमा क्षेत्र भित्र रही, स्वतन्त्र रूपले निर्णय गरी, नर्सिङ सेवा प्रदान गर्ने नर्स बुझिन्छ।

ओ.एम.बि.यु. (Onsite Midwife Led Birthing Center) भन्नाले अस्पतालको हाताभित्र मिडवाइफ द्वारा संचालित बर्थिङ सेन्टर बुझिन्छ।

क्लिनिकल प्रिसेप्टर (Clinical Preceptor) भन्नाले स्वास्थ्य सेवा प्रदायक जस्ले सैद्धान्तिक ज्ञानलाई प्रयोगात्मक अभ्यासमा लागु गर्न विधार्थी र स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई सहजिकरण गर्ने र क्लिनिकल अभ्यासको क्रममा उनीहरूलाई सुपरिवेक्षण गर्ने भन्ने बुझिन्छ।

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

१. पृष्ठभूमि

नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले नेपालको संविधान, राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६, नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र रणनीति २०१६-२०२१, जन स्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार ऐन २०७५ एवं राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन २०७५ अनुसार नेपाली नागरिकहरूको आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न पाउने अधिकारको साथै सम्पूर्ण नागरिकलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सर्वव्यापी पहुँच तथा समता र समानताको प्रतिवद्धतालाई अङ्गीकार गरेको छ।

स्वास्थ्य सेवाहरू मध्येको एक नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सेवा नागरिक संग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने प्रमुख सेवा हो । गुणस्तरयुक्त नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सेवाको सुनिश्चितताका लागि गुणस्तरीय शिक्षा तथा तालिम एवं उत्पादित जनशक्तिको उचित व्यवस्थापन अपरिहार्य हुन्छ । यसको साथै राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६, अनुरूप सहश्राव्दी विकास लक्ष्य हासिल गर्ने क्रममा देशमा विद्यमान नर्स तथा अ.न.मी. हरूलाई दक्ष प्रसूतिकर्मी नीति २००६ को दीर्घकालिन उद्देश्य अनुरूप व्यावसायिक मिड्वाइफ उत्पादन गर्ने उद्देश्य राखिएको थियो । नेपालमा मिड्वाइफ्री शिक्षा केही अघि बढेता पनि यो जनशक्तिको उत्पादन योजना र उपयोग बारे अझ प्रष्टता चाहिने देखिएको छ । दिगो विकास लक्ष्य २०३० हासिल गर्ने क्रममा नर्स तथा मिड्वाइफहरूको विद्यमान समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न विश्व स्वास्थ्य संगठनले सन् २०२० लाई नर्स तथा मिड्वाइफ वर्षका रूपमा घोषणा गरेको छ ।

नेपाल नर्सिङ परिषद्को अभिलेख अनुसार करीब ९५ हजार भन्दा बढी नर्सहरू (अ.न.मी. समेत) परिषदमा दर्ता भईसकेको अवस्था छ । स्वदेश तथा विदेशबाट अध्ययन गरी आउनेहरू समेत गरी वार्षिक करीब ८ हजार नयाँ नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्ति थपिदै जान्छन् । नव उत्पादित नर्सहरूको रोजगारीको सुनिश्चितता तथा कार्यरत नर्सहरूको पेशागत चुनौतीको सम्बोधनका साथै देशभित्र काम गर्न वातावरण सुधार गरी नर्सहरूको विदेश पलायन हुने प्रवृत्ति निरुत्साहित गर्दै राष्ट्रिय श्रोत साधनको सदुपयोगको लागि नर्सिङ क्षेत्रलाई स्पष्ट नीति र व्यवहारीक कार्ययोजनाद्वारा व्यवस्थित गर्नु वाञ्छनीय छ ।

नेपालको संविधानद्वारा प्रदत्त महिलाको सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी हकको लागि र सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार ऐन २०७५ ले प्रत्याभूत गरेको अधिकार सुनिश्चित गर्न दक्ष प्रसूतिकर्मी र व्यावसायिक मिड्वाइफ जनशक्ति अपरिहार्य भएको नेपाल सरकारले अनुभूति गरेको छ । यसको साथै राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६ र १५औँ योजना २०७६/७७-८०/८१ अनुसार विशिष्टकृत जनशक्तिहरूबाट विशेषज्ञ सेवालालाई निरन्तरता दिइनेछ भन्ने योजना अनुरूप अपेक्षित लक्ष्य अनुसार मातृ र नवशिशु मृत्युदर घटाउन विशिष्टकृत नर्सिङ र मिड्वाइफ्री जनशक्ति उत्पादन गरी सेवा व्यवस्थापन गर्न आवश्यक रहेको छ ।

[Handwritten signatures and initials]

४

२६/७/२०

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

यो सबै सन्दर्भहरूले दर्शाए बमोजिमका आवश्यकता परिपूर्ति गर्न स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखाले यस राष्ट्रिय नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री रणनीति तथा दसवर्षे कार्य योजना निर्माण गरेको छ ।

१.१ रणनीति तथा कार्ययोजना निर्माणका लागि अवलम्बन गरिएको विधि

यस राष्ट्रिय नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री रणनीति तथा दसवर्षे कार्य योजना निर्माणको लागि विभिन्न क्षेत्रहरूमा कार्यरत अनुभवी, वरिष्ठ तथा विज्ञ नर्स तथा सरोकारवालाहरूको विभिन्न विषयगत समुह गठन गरी विभिन्न चरणको सहभागिता मुलक विधि अवलम्बन गरिएको थियो । यस रणनीति तथा कार्ययोजना निर्माणका लागि सर्वप्रथम नीति निर्माता, सेवा प्रदायक र नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री पेशागत संघ संस्थाका प्रतिनिधि सम्मिलित प्राविधिक कार्य समिति गठन गरिएको थियो । यस समितिको अन्ततहता विषयगत समूहहरू (नर्सिङ शिक्षा र सेवा; विद्यालय स्वास्थ्य नर्सिङ सेवा; घरमा आधारित स्वास्थ्य सेवा; नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री व्यवसायमा उद्यमशीलता; र मिड्वार्डफ्री शिक्षा तथा सेवा) गठन गरी प्रत्येक समूहको चरणबद्ध रूपमा बैठकहरू गरिएको थियो ।

यस क्रममा सहभागीहरूको कार्यानुभव, राष्ट्रिय नीति नियम र निर्देशिका, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दस्तावेजहरूको अध्ययन र ती दस्तावेजहरूले राज्यलाई सृजना गरेका दायित्व पुनरावलोकनका साथै सेवा संचालन अनुभव तथा व्यक्तिगत अनुभवका आधारमा छलफल गरी राय सुझावहरू समेटी समूहगत अलग अलग विश्लेषण सहितको मुख्य बुँदाहरू टिपोट गरिएको थियो । यसरी समूहबाट प्राप्त विषयगत बुँदाको मस्यौदा सहितको राष्ट्रिय नर्सिङ र मिड्वार्डफ्री रणनीति तथा दस वर्षे कार्ययोजना तयार पारी प्राविधिक कार्य समितिको बैठकबाट पारित भई स्वास्थ्य सेवा विभागका महानिर्देशकको अध्यक्षतामा गठित निर्देशक समितिले पुनरावलोकन पश्चात सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञहरू सम्मिलित गोष्ठीमा वृहत छलफल गरी प्राविधिक सरसल्लाह र सहमति प्राप्त गरेपश्चात पुनः निर्देशक समितिमा छलफल गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पेश गरिएको थियो । स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा श्रीमान् सचिव ज्यूको अध्यक्षतामा सम्पूर्ण महाशाखा प्रमुख, नेपाल नर्सिङ परिषद्, नेपाल नर्सिङ संघ, सहयोगी निकाय र अन्य सरोकारवाला निकायहरू बीच छलफल र बैठक बसी आएको सुझावहरू समेटिएको थियो ।

समूहहरूमा भएको छलफल र उल्लेखित दस्तावेज अध्ययन तथा पुनरावलोकनबाट प्राप्त सूचना, तथ्याङ्क, राय सल्लाह र सिफारिसलाई आधार मानी यो रणनीति तथा कार्ययोजना तयार गरिएको हो । यसमा प्रत्येक रणनीति अन्तर्गत कार्यनीति र कार्ययोजना, अनुगमनका सूचकहरू र जिम्मेवार निकायको विवरण समावेश गरिएको छ । नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री क्षेत्र सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था र व्यवहार बीच रहेको

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

५

७/११/१५

ग गोमा देवी निगौला

खण्डको अन्तरविक्षेपण गरी यस क्षेत्रमा रहेका कमीकमजोरीको समसामयिक सुधार र सुदृढीकरण गर्ने उद्देश्य सहित यो कार्ययोजना निर्माण गरिएको छ ।

२. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्ति व्यवस्थापनको वर्तमान अवस्था

(क) नर्सिङ जनशक्तिको अवस्था

अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड र विश्व स्वास्थ्य संगठन अनुसार नर्सिङ जनशक्तिको विकासको लागि योजना र नीति अद्यावधिक रूपमा तय गर्नु पर्ने हुन्छ । तर नेपालका सरकारी, निजी एवम् विश्वविद्यालय/ प्रविष्ठान र शिक्षण संस्थाहरूमा नर्सिङ जनशक्ति विकासका योजना उपलब्ध छैनन् ।

विश्वभर स्वास्थ्य सेवाको जनशक्ति मध्ये नर्सिङ जनशक्तिले ठूलो हिस्सा ओगटेको छ । नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्ति र जनसंख्याको अनुपातका साथै चिकित्सक/ अन्य स्वास्थ्यकर्मी र जनसंख्याको अनुपातले देशको आर्थिक र सामाजिक स्तरको विकासको अवस्था झल्काउँछ । सामान्यतया स्वास्थ्य क्षेत्रमा धेरै लगानी गर्ने राष्ट्रहरूमा स्वास्थ्य जनशक्तिको बलियो उपस्थिति देखिन्छ । त्यसैले नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्तिको अनुपात विकासशील मुलुकहरूको दाँजोमा विकसित मुलुकमा राम्रो रहेको देखिन्छ ।

नेपाल सरकारले जनतालाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा दिने प्रतिबद्धता प्रकट गरेको छ र यसका लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट तयार पारिएको स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० (संशोधन २०७३) र विभिन्न तहका स्वास्थ्य संस्थाहरूको न्यूनतम सेवा मापदण्ड अनुसार नर्स-विरामी अनुपात तोकिएकोछ। तर सेवारत नर्सिङ जनशक्तिको संख्या सो निर्देशिका र न्यूनतम सेवा मापदण्ड बमोजिम कायम नभई अत्यन्तै न्यून संख्यामा कायम रहेको देखिन्छ ।

स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका र न्यूनतम सेवा मापदण्ड अनुसार जनरल कक्षमा प्रति चार देखि छ शैयामा एकजना नर्स, ईमर्जेन्सी तथा पोष्ट अपरेटिभ कक्षमा प्रति दुईशैयामा एक जना नर्स, सघन उपचार कक्ष (आई.सी.यू., एन.आई.सी.यू. सी.सी.यू.आदि) मा प्रति शैयामा एक जना नर्स र प्रसूति कक्षको लेबर वेडमा प्रति महिला दुई एस.वी.ए.तालिम प्राप्त नर्स वा मिड्वाइफको हिसाबले नर्सिङ जनशक्ति व्यवस्था गरिनु पर्छ। साथै विभिन्न विदाहरूमा बस्दा कुल जनशक्तिको थप ३०% नर्सिङ जनशक्तिको आवश्यकता पर्छ। (अनुसूचि-१ र अनुसूचि-२)। तर सरकारी तथा निजी दुवै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा तोकिएको नर्स विरामी अनुपातमा नर्सिङ जनशक्ति परिचालन गरेको पाइएको छैन ।

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

६

[Handwritten signature]

डा. गोमा देवी तिरौला
निर्देशक

नर्सिङ निजी स्वास्थ्य क्षेत्रमा कति संख्यामा नर्सिङ जनशक्ति कार्यरत छन् त्यसको कुनै लेखाजोखा र आधिकारिक विवरण निकायहरूसंग उपलब्ध नभएको सन्दर्भमा कति संख्यामा देशमा उत्पादित नर्सिङ जनशक्ति उपयोग भइरहेको छ भनेर यकिन गर्न सकिने अवस्था छैन ।

विभिन्न अस्पतालहरूमा नर्सिङ जनशक्तिको परिचालन र व्यवस्थापनमा ठुलो विविधता देखिएको छ। देशभरिका निजी तथा सरकारी अस्पतालहरूमा काम गर्दै रहेका धेरै नर्सहरू विशिष्टकृत सेवा दिइरहेका छन् । धेरै जसो सरकारी अस्पतालहरूमा विशिष्टकृत नर्सको दरबन्दी छैन, त्यसैले दक्ष नर्सहरू सक्दा हुँदा आफ्नो सीपको प्रयोग गर्न नपाएको अवस्था पनि छ । यसले गर्दा दक्ष जनशक्तिको सदुपयोग हुन सकेको छैन भने सेवाको गुणस्तर पनि प्रभावित हुने अवस्था रहेको छ ।

ख) मिड्वाइफ्री जनशक्तिको अवस्था

हाल नेपालमा प्रसूति सेवामा धेरै नर्स र अनमीहरू कार्यरत छन्। यी मध्ये धेरैले दक्ष प्रसूति सेवा प्रदायकको तालिम लिएका छन् तर उनीहरू मिड्वाइफ भई सकेका छैनन्। नर्सिङ तर्फ स्नातक तहमा मिड्वाइफ्री ऐच्छिक विषय लिएर अध्ययन गरेका साथै स्नातकोत्तर तहमा महिला स्वास्थ्य तथा विकास अध्ययन पूरा गरेका जनशक्तिहरू उपलब्ध छन् । हाल स्नातक तहको मिड्वाइफ्री शिक्षा शुरु भएर केही संख्यामा स्नातक तहका मिड्वाइफहरू समेत उत्पादन भै नेपाल नर्सिङ परिषदमा दर्ता भैसकेका छन् ।

देशमा हाल स्नातक तह मिड्वाइफ्री शैक्षिक कार्यक्रमहरू संचालित शिक्षण संस्थाहरूको साथै दक्ष प्रसूतिकर्मी (एस.वि.ए.) तालिम केन्द्र जम्मा १७ वटा रहेको मा यी मध्ये कुन र कति वटालाई एन.वि.ए. तालिम केन्द्रको रूपमा यथावत राखेर कतिलाई मिड्वाइफ्री तालिम केन्द्रको रूपमा रूपान्तरण गर्न सकिन्छ सोको पहिचान गर्नुपर्ने हुन्छ। त्यसरी छनोट गरिएका तालिम केन्द्रहरूको साथै विद्यमान १२ वटा प्रेषण अस्पतालहरूको हाता भित्र मिड्वाइफको नेतृत्वमा संचालन हुने प्रसूति केन्द्र (जे.एम.वि.यू.) र सिमुलेसन ल्याब स्थापना गरेमा मिड्वाइफ्री जनशक्ति उत्पादन गर्न सहज हुने देखिन्छ (अनुसूची-३) ।

हाल सेवारत अ.न.मी.हरू मध्ये तोकिएको योग्यता पुगेकाहरूलाई तीन वर्षे प्रविणता प्रमाण पत्र मिड्वाइफ्री शिक्षा अध्यापन गराइएमा गुणस्तरिय मिड्वाइफ उपलब्ध हुन सक्नेछ, तर उनीहरूलाई अध्ययनमा पठाउँदा उनीहरूले काम गरी रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सेवा अवरुद्ध नहुने व्यवस्था लिनुपर्ने हुन्छ।

आ.व.२०७६/७९ मा प्रतिष्ठान तथा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् (प्रा.शि. तथा व्य.ता.प.) ले कम्तीमा दश वटा शिक्षण संस्थाहरू मार्फत प्रमाण पत्र तह मिड्वाइफ्री शिक्षा संचालन गर्न सकिने अवस्था रहेकोछ। क्रमशः मिड्वाइफ्री अध्यापन गराउने शिक्षण संस्थाहरूको संख्यामा

Caix

Shree

Shree

७

Shree

गोमा देवी विरोधी
निर्देशक

वृद्धिगर्दै लैजानु पर्ने हुन्छ। मिड्वाइफ्री अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि अस्पतालहरूको हाता भित्र मिड्वाइफको नेतृत्वमा संचालित प्रसूति केन्द्र (ओ.एम.बि.यू.) र सिमुलेसन ल्याब स्थापना गरी तिनको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु पर्ने हुन्छ (अनुसूचि-५)। त्यसैगरी हाल प्रतिष्ठान, विश्व विद्यालयहरूमा संचालित स्नातक तहको मिड्वाइफ्री शैक्षिक कार्यक्रमको साथै निकट भविष्यमा सो कार्यक्रम संचालन गर्ने प्रतिष्ठान/ विश्व विद्यालयमा मिड्वाइफ्री मैत्री सेवा प्रदान गर्ने प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि मिड्वाइफको नेतृत्वमा संचालित प्रसूति यूनिट तथा सिमुलेशन ल्याब स्थापनाको सुनिश्चितता गर्दै लैजानु पर्छ। यसरी चिकित्सा शिक्षा आयोगसंग समन्वय गरी देशलाई आवश्यक दक्ष मिड्वाइफ उत्पादन गर्न सकिने देखिन्छ।।

साथै हाल तीन शिक्षण संस्थाहरू, काठमाडौं विश्वविद्यालय (का.वि.), चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (चि.वि.रा.प्र.) र कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान (क.स्वा.वि.प्र.)मा स्नातक तह मिड्वाइफ्री कार्यक्रम संचालन भैरहेकोछ साथै क्रमशः स्नातक तह मिड्वाइफ्री अध्यापन गराउने शिक्षण संस्थाहरूको स्थापना वृद्धिगर्दै लैजानु पर्ने हुन्छ (अनुसूची-४)। स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गत नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखाले अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार तयार गरेको प्रमाणपत्र तह मिड्वाइफ्री शैक्षिक कार्यक्रमको पाठ्यक्रम नेपाल नर्सिङ परिषदबाट मान्यता प्राप्त भइसकेकोले सम्बन्धित शिक्षण संस्थाहरूले लागु गर्नुपर्ने छ साथै मिड्वाइफ प्रशिक्षकको लागि आवश्यक तालिम र कोर्स संचालन गरी पर्याप्त मात्रामा दक्ष प्रशिक्षकहरू तयार पार्नु पर्नेछ।

क) मिड्वाइफ्री प्रशिक्षकको व्यवस्था

नेपाल नर्सिङ परिषद्को मापदण्ड अनुसार मिड्वाइफ्री प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि प्रति ४ विद्यार्थीको लागि एकजनाको दरले प्रशिक्षक चाहिने हुनाले सोही अनुसार तयारी आवश्यक हुन्छ (अनुसूची-३)। मिड्वाइफ्री शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गर्ने शिक्षणसंस्थाको संख्यात्मक वृद्धि अनुसार आवश्यक मिड्वाइफ्री प्रशिक्षक तालिमको व्यवस्था गरिनुपर्छ। नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखाले सेवारत मिड्वाइफ्री जनशक्तिको कार्यसम्पादनको गुणस्तरीयता नियमित रूपमा सुनिश्चित गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ।

अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसारको मिड्वाइफ्री प्रशिक्षकको दक्षता विकास सुनिश्चित गर्न निम्न तरिकाहरू अपनाउन सकिन्छ:

- क) स्नातक तह मिड्वाइफ्री शिक्षा अध्यापन गराउनको लागि स्नातकोत्तर तह नर्सिङमा महिला स्वास्थ्य तथा विकास अध्ययन पूरा गरेकाहरूलाई मिड्वाइफ्री प्रशिक्षक तथा प्रिसेप्टरको तालिम दिएर,

Rex

Saraf

25

25/1/20

प्रा. गोसा देवी निरौला
निर्देशक

ख) हाल नर्सिङ विधामा मिड्वार्डफ्री विषय अध्यापन गराई रहेका नर्सिङ शिक्षिकाहरूलाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसारको मिड्वार्डफ्री प्रशिक्षक तथा प्रिसेप्टरहरूको रूपमा तयार गर्न उनीहरूलाई मिड्वार्डफ्री प्रशिक्षक तालिमको व्यवस्था गरेर।

३. निर्देशक सिद्धान्त, भावीसोच, ध्येय, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा कार्यनीतिहरू

निम्नको संविधान, राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६, नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र रणनीति २०१६-२०२०, १५औं योजना २०७६/७७-२०८०/८१, मातृ नव शिशु स्वास्थ्य मार्गचित्र २०३०, जनस्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५, जनस्वास्थ्य सेवा नियमावली २०७६, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार ऐन २०७५, विभिन्न तहको अस्पतालहरूको न्यूनतम सेवा मापदण्ड २०७५ एवं राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन २०७५ले परिकल्पना गरेका भावी सोच तथा ध्येयलाई राष्ट्रिय नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री रणनीति तथा कार्य योजनाले आत्मसात गरी ऐनमा उल्लेखित प्रावधानलाई कार्यान्वयन गर्न राष्ट्रिय नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री रणनीति तथा १० वर्षे कार्य योजना तयार गरिएको हो।

३.१ निर्देशक सिद्धान्त

१. गुणस्तरिय नर्सिङ र मिड्वार्डफ्री शिक्षाको सुनिश्चितता
२. गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवामा समता मूलक पहुँच अभिवृद्धि
३. व्यावसायिकता, इमान्दारिता, पेशागत नैतिकता सहितको स्वास्थ्य सेवा
४. विशिष्टिकृत नर्सिङ शिक्षा र सेवाको बिस्तार
५. सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्र बीच साझेदारी
६. राज्यको पुनर्संरचना अनुरूप सहकार्य तथा समन्वय

३.२ भावीसोच (Vision)

गुणस्तरिय नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री सेवाको सर्वव्यापी पहुँच

३.३ ध्येय (Mission)

गुणस्तरिय नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री जनशक्ति परिचालन गरी स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर र व्यावसायिकताको प्रवर्धन गर्नु।

३.४ लक्ष्य (Goal)

विश्व संरचनामा समावेशी तथा समता मूलक स्वास्थ्य सेवा प्रणालीका माध्यमद्वारा नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री सेवालाई सुदृढ, मर्यादित, व्यवस्थित, गुणस्तरयुक्त बनाउँदै सबै नेपालीको स्वास्थ्य स्तर बृद्धि गर्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने।

[Signature]

[Signature]

[Signature]

९

[Signature]

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

३.३ उद्देश्यहरू (Objectives)

१. स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको समतामूलक पहुँचका लागि नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने।
२. अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री शिक्षा प्रणालीको सुदृढिकरण गर्दै गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने।
३. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री शिक्षा र सेवाको नियमन, अनुगमन र सुपरिवेक्षण प्रणालीको बिकास र विस्तार गरी नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री क्षेत्रको सुदृढिकरण गर्ने।

३.४ रणनीति तथा कार्यनीतिहरू (Strategies and Working Policies)

रणनीति	कार्यनीति
उद्देश्य १: स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको समतामूलक पहुँचका लागि नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने।	
१. सेवाको आवश्यकता र प्रक्षेपणको आधारमा नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्ति उत्पादन गर्ने।	<ol style="list-style-type: none"> १. अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार एकिकृत राष्ट्रिय पाठ्यक्रम तयार गरी सोहि अनुरूप सबै सरकारी तथा नीजि शिक्षण संस्थामा शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गर्ने। २. विशिष्टिकृत नर्स तथा मिड्वाइफ जनशक्ति उत्पादन गर्ने।
२. संगठनात्मक तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण अनुरूप नर्सिङ एवं मिड्वाइफ्री जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने।	<ol style="list-style-type: none"> १. संघिय संरचना अनुरूप नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्तिको गणना र प्रक्षेपण गर्ने। २. संगठनात्मक तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्तिको आपूर्ति र परिचालन गर्ने। ३. कार्यक्षेत्रमा अनुकूल वातावरण बनाउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने। ४. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्तिको मनोबल उच्च बनाउन वृत्तिको व्यवस्था गर्ने।
३. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने।	<ol style="list-style-type: none"> १. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि आवश्यक मापदण्ड तर्जुमा गरी लागू गर्ने। २. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सेवा प्रवाहको परिक्षण गरी सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने। ३. नर्स तथा मिड्वाइफलाई अनुसन्धानमा प्रोत्साहित गरी प्रमाणमा आधारित सेवा प्रदान गर्न प्रेरित गर्ने।
४. सबैका लागि स्वास्थ्य (Universal)	१. मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य, जेष्ठ नागरिक, वातावरणीय

गोमा देवी निरौला
निदेशक

<p>Health Coverage) को नीति प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न न्यूनतम न्यूनतम र विशिष्टकृत सेवाको विकास र व्यवस्थापन गर्ने।</p>	<p>स्वास्थ्य सेवा विभाग</p> <p>सामुदायिक नर्सिङ जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>२. प्रत्येक विद्यालयमा विद्यालय नर्सको व्यवस्थापन गर्ने।</p> <p>३. औद्योगिक क्षेत्रमा नर्सिङ/ स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरी स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गर्ने ।</p> <p>४. विशेषज्ञ तथा विशिष्टकृत स्वास्थ्य सेवामा अभिवृद्धि गर्न विशेषज्ञ तथा विशिष्टकृत नर्सिङ सेवाको विकास र व्यवस्थापन गर्ने।</p>
---	---

उद्देश्य २: अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री शिक्षा प्रणालीको सुदृढिकरण गर्दै गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने।

कार्यनीति	कार्यनीति
<p>१. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने।</p>	<p>१. शैक्षिक संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार र जनशक्तिको न्यूनतम मापदण्डलाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार परिमार्जन गरी लागु गर्ने।</p> <p>२. नर्सिङ एवं मिड्वाइफ्री शिक्षाको प्रयोगात्मक अभ्यासका लागि आवश्यक मापदण्ड अनुसार भएको सुनिश्चित गर्ने।</p>

उद्देश्य ३: नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री शिक्षा र सेवाको नियमन, अनुगमन र सुपरिवेक्षण प्रणालीको विकास र विस्तार गरी नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री क्षेत्रको सुदृढिकरण गर्ने ।

कार्यनीति	कार्यनीति
<p>१. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री व्यवसायीहरूको नियमनकारी निकायको क्षमता अभिवृद्धि र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने।</p>	<p>१. संघिय राज्य संरचना अनुरूप नियमनकारी निकायहरूको संगठन विस्तार र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।</p> <p>२. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्तिको स्वायत्त एवम व्यवसायिक अभ्यासको लागि नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था गर्ने।</p>
<p>नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सेवा र शिक्षाको मुल्याङ्कन गर्न अनुगमन र सुपरिवेक्षण प्रणालीको विकास र विस्तार गर्ने।</p>	<p>१. संघ, प्रदेश र स्थानिय तहका सरोकारवाला निकायहरूको संलग्नतामा एकिकृत अनुगमन र सुपरिवेक्षण गर्ने।</p>

99

गोमा देवी निरौला
बिदेशक

११. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री रणनीति तथा कार्ययोजना कार्यन्वयनमा संघ, प्रदेश र स्थानिय सरकार, र

संघीय सरकार

१. नर्सिङ र मिड्वाइफ्री रणनीति तथा कार्ययोजनाले निर्देशित गरेका कार्यहरू यथोचित नीति, रणनीति र कार्यक्रमहरूमा समावेश गर्ने गराउने ।
२. नर्सिङ र मिड्वाइफ्री रणनीतिले निर्धारित गरे अनुसार आ आफ्नो जिम्मेवारीमा भएका कार्यहरू गर्ने गराउने ।
३. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री शिक्षा र सेवा बिस्तारका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्ने ।
४. सार्वजनिक र निजीक्षेत्रमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
५. नर्सिङ एवं मिड्वाइफ्री क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने गराउने ।
६. सुविधित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनको योजना तर्जुमा गरी शिक्षण तथा स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने गराउने ।
७. तालिमकारका साथ मिड्वाइफ्री, विद्यालय नर्स र विशिष्टिकृत नर्सको दरबन्दी श्रृजना गर्ने गराउने ।

संघीय सरकार

१. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री सम्बन्धी कृयाकलापलाई नीति रणनीति निर्देशिकाहरूमा समावेश गर्ने गराउने ।
२. प्रदेश अस्पतालमा विशिष्टिकृत नर्सिङ सेवा उपलब्ध गराउने ।
३. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्तिको क्षमता बिकास गराउने ।
४. नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्री जनशक्तिका लागि अनुगमन र सकारात्मक निरिक्षण पद्धति स्थापित गर्ने ।
५. बहुक्षेत्रिय र बहुक्षेत्रिय समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
६. औद्योगिक नर्सिङ सेवाको व्यवस्थाका लागि उद्योगीहरूसंग सहकार्य गर्ने ।

स्थानिय सरकार

१. समुदाय र घरमा आधारित स्वास्थ्य सेवा प्रदायकलाई आवश्यक श्रोत, साधन सहित व्यवस्था गर्ने गराउने ।
२. किशोर किशोरी तथा बालबालिकाका लागि विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम लागु गराउने ।
३. स्थानिय तहमा रहेका पब्लिक हेल्थ नर्सहरूलाई आवश्यक श्रोत, साधन, तालिम आदि द्वारा तालिमका नर्स र मिड्वाइफको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने ।
४. नर्स तथा नवशिशु मृत्यु दर कम गर्नका लागि नर्सिङ तथा मिड्वाइफ्रीको अटुट उपस्थितिका लागि अनुकूल वातावरण श्रृजना गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

डा. देवी विरौला
संयोजक

सुदृढी महिला र नवशिशुका लागि घरमा मातृ नवशिशु सेवा पुर्याएर दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्ने।

सुपेक्षित र बहुक्षेत्रिय समन्वय र सहकार्य गर्ने।

निजी क्षेत्र

निजीक्षेत्रको विशेषतः सेवा विस्तारमा विशेष योगदान दिनेछ। गुणस्तरिय पूर्वाधार निर्माण, दक्ष जनशक्ति तालिम, सामाजिक सुरक्षामा सहभागिता, सीप हस्तान्तरण आदिका माध्यमबाट निजी क्षेत्र र सरकारले एकअर्काको कार्यक्षमतालाई कार्यान्वयन गर्नेछन्। साथै, प्रविधिको प्रयोग, टेलिमेडिसिन आदिमा निजी क्षेत्र थप योगदान दिनेछ। निजीक्षेत्रले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न अस्पताल व्यवस्थापन गर्दा अनुसुचीमा उल्लेखित अन्य अनुसारका जनशक्तिको व्यवस्था गर्नुका साथै यस रणनीतिमा उल्लेखित अन्य कार्यहरू पनि निजीक्षेत्रले सम्भाल्नेछ। निजीक्षेत्रले सामाजिक उत्तरदायित्व निर्वाह गर्न निजीक्षेत्रले वातावरणीय स्वास्थ्य, स्वस्थकर उत्पादन र नयाँ खानाको सृष्टि स्वास्थ्यवर्धक खाजा उत्पादन आदिका माध्यमबाट विद्यालय स्वास्थ्यमा योगदान गर्ने भूमिका निर्वाह गर्नेछन्। विद्यालय र उद्योगहरूमा नर्सिङ सेवा पुर्याउन निजीक्षेत्रको भूमिका महत्वपूर्ण हुनेछ। उच्च गुणस्तरको सेवा प्रवाहका माध्यमद्वारा स्वास्थ्य पर्यटन प्रवर्धनका सम्भावनाहरूलाई निजीक्षेत्रले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ।

जोखिम तथा चुनौतिको उपाय

जोखिम तथा चुनौतिको कार्यान्वयन गर्ने गराउने क्रममा आउने सम्भावित जोखिम तथा त्यसका चुनौतिको उपायहरू यस प्रकार छन्।

राज्यको बजेट उपलब्ध हुन नसक्ने: राज्यको तर्फबाट पर्याप्त बजेट बिनियोजन गर्न नसकेको अवस्थामा रणनीति तथा कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न कठिनाई हुन सक्ने सम्भावना रहन्छ।

यसका लागि नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र स्वास्थ्य सम्बन्धी विकास सङ्गठनहरूबीच छलफल गरी आवश्यक रकम जुटाउन पहल हुनेछ।

विशेषज्ञ र विशिष्टकृत जनशक्ति पदपूर्ति हुन बिलम्ब हुन सक्ने: विशेषज्ञ र विशिष्टकृत नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको पदपूर्ति हुन ढिला हुनसक्छ। यसका लागि विशेषज्ञ र विशिष्टकृत नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको उत्पादन र वितरण सम्बन्धी विस्तृत योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन छिटो कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

औद्योगिक क्षेत्रमा नर्सिङ/स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गर्न कठिनाई हुन सक्ने: औद्योगिक क्षेत्रमा नर्सिङ/स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरी स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गर्न कठिनाई हुन सक्ने सम्भावना रहन्छ। यसका लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय विच छलफल गरी नर्सिङ/स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गर्न पहल हुनेछ।

Handwritten signatures and initials.

प्रा. गोसा देवी निरौला
निर्देशक

६. वसन्ती कार्तिकी २०७७ - २०७७

उद्देश्य १: स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको समतामूलक पहुँचका लागि नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने।

रणनीति १: देशको आवश्यकता र प्रक्षेपणको आधारमा नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने।

कार्यनीति	क्रियाकलाप	अनुगमन सुचक	कार्यान्वयन अवधि	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय
१. अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार एकिकृत राष्ट्रिय पाठ्यक्रम तयार गरी सोहि अनुरूप सबै सरकारी तथा निजी शिक्षण संस्थांमा शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गर्ने।	१. नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री शिक्षाको विद्यमान सबै तहको पाठ्यक्रमहरु पुनरावलोकन गरी एकिकृत राष्ट्रिय पाठ्यक्रम निर्माण गर्ने।	परिमार्जित पाठ्यक्रम	आ.व. २०७८/७९ देखि २०८०/८१ सम्म	चिकित्सा शिक्षा आयोग	नेपाल नर्सिङ परिषद्, विद्वविद्यालय/प्रतिष्ठान, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा
२. विशिष्टिकृत नर्स तथा मिडवाइफ जनशक्ति उत्पादन गर्ने।	२. एकिकृत पाठ्यक्रम अनुसार शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गर्ने।	नयाँ पाठ्यक्रम लागू गरिएका शिक्षण संस्थाको संख्या	आ.व. २०८१/८२ देखि निरन्तर	चिकित्सा शिक्षा आयोग विद्वविद्यालय/प्रतिष्ठान	नेपाल नर्सिङ परिषद्
	१. प्रविणता प्रमाणपत्र तह मिडवाइफ्री शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गर्ने।	दर्ता भएका मिडवाइफको संख्या	आ.व. २०७८/२०७९ देखि निरन्तर	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद्	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, चिकित्सा शिक्षा आयोग नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा,

२०७८/७९
प्र. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

प्र. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

	<p>२. विशेषज्ञ तथा विशिष्टिकृत नर्सिड शिक्षा अध्ययनको लागि छात्रवृत्ति योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।</p>	<p>छात्रवृत्ति प्राप्त नर्स र मिडवाइफको संख्या</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी निरन्तर</p>	<p>चिकित्सा शिक्षा आयोग स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय</p>	<p>नेपाल नर्सिड परिषद्, विकास साझेदारहरु शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय प्रतिष्ठान/ विध्वविद्यालय विशेषज्ञ समाजहरु, विशेषज्ञ अस्पतालहरु, नेपाल नर्सिड परिषद् चिकित्सा शिक्षा आयोग</p>
	<p>३. नर्सिड तथा मिडवाइफ्री सम्बन्धी विषयगत विशेषज्ञ विधाहरुको शुरुवात गर्ने ।</p>	<p>पाठ्यक्रम तयारी हुने</p>	<p>आ.व. २०८२/८३ देखि शुरु गरी निरन्तर</p>	<p>नेपाल नर्सिड परिषद् स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय</p>	<p>नेपाल नर्सिड शिक्षा आयोग</p>
	<p>४. स्नातक तह सम्मको नर्सिड शिक्षाको पाठ्यक्रमहरुमा विद्यालय नर्सिड विषय समावेश गर्ने ।</p>	<p>पाठ्यक्रमहरुमा विद्यालय नर्सिड विषय समावेश भएको</p>	<p>आ.व. २०८२/८३</p>	<p>विध्वविद्यालय, प्रतिष्ठानहरु, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् चिकित्सा, शिक्षा आयोग</p>	<p>नेपाल नर्सिड परिषद्</p>

स्वास्थ्य हेर्ने गर्नु, टेकु, काठमाडौं

१५

१५

१५

१५

प्रा. गोमा देवी विद्यालय
चिकित्सा शिक्षा आयोग

<p>संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय र स्थानीय तह</p>	<p>लोकसेवा आयोग</p>
<p>संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय र स्थानीय तह</p>	<p>संघीय मामिला सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय</p>
<p>संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय र स्थानीय तह</p>	<p>लोकसेवा आयोग</p>

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

संघीय मामिला सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय

२५/११/८०

डा. योगा देवी बरौला
निदेशक

<p>५. नर्सिङ एवं मिडवाइफकी जनशक्तिले प्राप्त गरेको विशेषज्ञताको आधारमा सम्बन्धित क्षेत्रमा पदस्थापना वा सरुवा गर्ने ।</p>	<p>विशेषज्ञताको आधारमा सम्बन्धित क्षेत्रमा पदस्थापना वा सरुवा गरिएको जनशक्तिको संख्या</p>	<p>आ.व. २०७६/७९ देखि पुर्ण निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय र स्थानीय तह</p>
<p>६. विरामी: नर्स तथा मिडवाइफ अनुपात कायम हुने गरी पदपूर्ति नभएका ठाउँहरूमा करारमा नियुक्ति गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।</p>	<p>करारमानियुक्तिको संख्या</p>	<p>आ.व. २०७६/७९ देखि शुरुगरी निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय, स्थानीय तह</p>
<p>७. निजी क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थामा मापदण्ड अनुरूपको जनशक्तिको व्यवस्थापनको नियमन र अनुगमन गर्ने ।</p>	<p>मापदण्ड अनुरूपको जनशक्ति व्यवस्थापन भएको निजी स्वास्थ्य संस्थाका संख्या अनुगमन प्रतिवेदन</p>	<p>आ.व. २०७६/७९ देखि शुरुगरी निरन्तर</p>	<p>निजी क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्था, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

डा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

<p>३. कार्यनिष्पत्तिमा अनुकुल वातावरण बनाउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने।</p>	<p>१. कार्यनिष्पत्तिमा उचित सुरक्षा व्यवस्था गर्न दुर्गम क्षेत्रमा कार्यरत न्यूनतम ७५ % जनशक्तिलाई आवासको व्यवस्था गर्ने।</p>	<p>आवास प्रयोग गरेको नर्सिड जनशक्तिको प्रतिशत</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी निरन्तर</p>	<p>सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय, स्थानीय तह</p>
<p>२. कार्यरत नर्स / मिडवाइफहरुलाई रात्रीकालिन सेवा भत्ता, जोखिम भत्ता, सार्वजनिक बिदा भत्ता, दुर्गम भत्ता तथा बीमाको व्यवस्था गर्ने।</p>	<p>१. सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी स्वास्थ्य / शैक्षिक संस्थाहरुमा कार्यरत नर्सिड तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको ज्ञान र सीप अद्यावधिक र अभिवृद्धि गर्न निरन्तर व्यवसायिक विकास (सि.पि.डी.) को व्यवस्था गर्ने।</p>	<p>भत्ताको वितरण गरिएको बार्षिक प्रतिवेदन बीमित नर्स तथा मिडवाइफको संख्या</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य संस्था स्थानीय तह, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय</p>
<p>४. नर्सिड तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको मनोबल उच्च बनाउन वृत्ति विकासको व्यवस्था गर्ने।</p>	<p>१. सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी स्वास्थ्य / शैक्षिक संस्थाहरुमा कार्यरत नर्सिड तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको ज्ञान र सीप अद्यावधिक र अभिवृद्धि गर्न निरन्तर व्यवसायिक विकास (सि.पि.डी.) को व्यवस्था गर्ने।</p>	<p>निरन्तर व्यवसायिक विकास (सि.पि.डी.) प्राप्त नर्सिड तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको संख्या</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी निरन्तर</p>	<p>सम्बन्धित संस्था</p>	<p>नर्सिड तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा, नेपाल नर्सिड परिषद् नेपाल, नर्सिड संघ</p>

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature] १९

[Handwritten signature]

प्रा. गोमा देवी निरौला
निदेशक

	<p>१. नर्सिङ तथा मिडवाइफ सेवाको समयानुकुल विकासको लागि कार्यरत, जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सेवाकालिन तथा पुनर्ताजगी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>सेवाकालिन तथा पुनर्ताजगी तालिम प्राप्त जनशक्तिको संख्या</p>	<p>आ.व. २०७८/७९, देखि निरन्तर</p>	<p>राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र</p>	<p>विकास साझेदार संस्थाहरु</p>
<p>३. कार्य सम्पादनका आधारमा उचित मूल्यांकन गरी सेवाकालिन तालिम, अनुसन्धानको अवसर राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनहरुमा सहभागी तथा पुरस्कार जस्ता प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनको बस्तुपरक प्रयोग गरी प्रोत्साहन प्राप्त गरेको तथ्यांक प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा प्रत्येक बर्ष उत्कृष्ट नर्स घोषणा गरेको तथ्यांक</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय, स्थानिय तह</p>	<p>स्वास्थ्य संस्था</p>	
<p>४. हाल अ.न.मी. पदमा कार्यरत र न्युनतम कार्य अनुभव भएका अ.न.मी.हरुलाई पूर्ण छात्रवृत्ति दिई प्रतिस्पर्धामा</p>	<p>छात्रवृत्ति प्राप्त गरेका अ.न.मी.को संख्या</p>	<p>आ.व. २०८०/८१ देखि शुरु गरि निरन्तरता</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय,</p>	<p>चिकित्सा शिक्षा आयोग, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद्</p>	

२५/१५/७९

20

Handwritten signature and initials.

<p>समावेश गराई एक तह माथिको उच्च शिक्षा अध्ययन (नर्सिङ/मिडवाइफ्री) गराउने ।</p>	<p>५. प्रविणता प्रमाणपत्र तह र सो भन्दा माथि नर्सिङ शिक्षा हासिल गरेका अ.न.मी. पदमा कार्यरत जनशक्तिहरुलाई आन्तरिक प्रतिस्पर्धा गराई स्टाफ नर्स.न.हे.प/ पदमा पदस्थापना गर्ने ।</p>	<p>अ.न.मी. पदमा कार्यरत जनशक्तिहरुको एक तह माथिको पदमा पदस्थापना भएको संख्या</p>	<p>आ.व. २०८०/८१ देखि निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय,</p>	<p>संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयअर्थ, मन्त्रालय लोक सेवा आयोग</p>
<p>६. निजी तथा गैर सरकारी स्वास्थ्य संस्था र शैक्षिक संस्थामा कार्यरत नर्सलाई कम्तिमा सोहि पद अनुसार सरकारी सरह तलब, भत्ता र सुविधाको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>तलबी प्रतिवेदन</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि निरन्तर</p>	<p>निजी तथा गैरसरकारी स्वास्थ्य संस्था र शैक्षिक संस्था</p>	<p>एसोसिएसन अफ प्राइभेट हेल्थ इन्सिटच्यूसन अफ नेपाल (APHAN), (नेपाल नर्सिङ संघ, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय</p>	<p>चिकित्सा शिक्षा</p>
<p>७. सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी स्वास्थ्य संस्था</p>	<p>सरकारी निजी क्षेत्रमा, कार्यरत नर्सिङ</p>	<p>आ/२०७८.व.७९ बाट शुरु गरी</p>	<p>निजी तथा गैरसरकारी</p>	<p>निजी तथा गैरसरकारी</p>	<p>चिकित्सा शिक्षा</p>

गामा देवी निरैस्ता
निर्देशक

25/10/20
29

29

	र शैक्षिक संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरूका छात्रवृत्तिको लागि व्यवस्था गर्ने।	जनशक्तिले छात्रवृत्ति प्राप्त गरेको संख्या	निरन्तर	स्वास्थ्य संस्था र शैक्षिक संस्था	आजीवनपरीक्षितजन अफ प्राइभेट हेल्थ इन्सिट्यूसन अफ नेपाल)APHIN,(नेपाल नर्सिङ संघ
--	---	--	---------	-----------------------------------	--

रणनीति ३: नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने ।

कार्यनीति	क्रियाकलाप	अनुगमन सुचक	कार्यान्वयन अवधि	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय
१. नर्सिङ मिडवाइफ्री सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि आवश्यक मापदण्ड तर्जुमा गरी लागू गर्ने ।	१. गुणस्तरीय नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री सेवा सुनिश्चित हुने गरी नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री सेवासंग सम्बन्धित राष्ट्रिय निर्देशिका, मापदण्ड र प्रोटोकलहरू तयार गरी लागू गर्ने ।	उपलब्ध निर्देशिका, मापदण्ड र प्रोटोकलहरू बार्षिक अनुगमन प्रतिवेदन, न्युनतम सेवा मापदण्डको प्रासांक वृद्धि भएको प्रतिवेदन	आव २०७८/७९ देखि निरन्तर	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय,	बिभिन्न परिषद, स्थानीय तह
२. नर्सिङ मिडवाइफ्री सेवा प्रवाहको परिक्षण गरी	१. क्लिनिकल अडिट लागू गरी सेवा प्रवाहको गुणस्तर परिक्षण गर्ने ।	क्लिनिकल अडिट लागू गरेको स्वास्थ्य संस्थाको संख्या	आव २०७९/८० देखि निरन्तर	स्वास्थ्य संस्था	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग सम्बन्धित प्रादेशिक

[Handwritten signature]

[Handwritten signature] २२

[Handwritten signature]

॥ गोमा देवी निरौला
निर्देशक

<p>सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने ।</p>	<p>२. नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री सीप परिक्षण पश्चात प्राप्त परिणामको आधारमा कोचिङ र मेन्टरिङ कार्यक्रम संचालन गर्ने ।</p>	<p>कोचिङ र मेन्टरिङ कार्यक्रम लागु भएको स्वास्थ्य संस्थाको संख्या नर्स तथा मिडवाइफ कोच र मेन्टरको संख्या</p>	<p>आ. व . २०७९/८० देखि निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य संस्था</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय, स्थानीय तह</p>
<p>३. गुणस्तरीय तथा प्रभावकारी नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्स तथा मिडवाइफहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न कार्यस्थल संगै प्रयोगात्मक अभ्यास (Simulation Lab/ Skill station) को व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>प्रयोगात्मक अभ्यास गरेका नर्स तथा मिडवाइफहरुको संख्या</p>	<p>आ. व . २०८०/८१ देखि शुरू गरी क्रमशः विस्तार गर्ने</p>	<p>सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय सुरक्षित मातृत्व क्षेत्रमा कार्यरत दातृ निकाय र सरोकारवाला निकायहरु</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, दातृ निकाय र सरोकारवाला</p>
<p>३. नर्स तथा मिडवाइफलाई</p>	<p>१. समय सापेक्ष नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री</p>	<p>सहभागी नर्स तथा मिडवाइफको तथ्यांक</p>	<p>निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय,</p>	<p>दातृ निकाय र सरोकारवाला</p>

Handwritten signature/initials.

Handwritten signature/initials.

Handwritten signature/initials.

Handwritten signature/initials.

गोमा देवी निर्सिङ

निर्देशक

Handwritten text.

<p>अनुसन्धानमा प्रोत्साहित गरी प्रमाणमा आधारित सेवा प्रदान गर्न प्रेरित गर्ने।</p>	<p>सम्बन्धी ज्ञान सीप अभिवृद्धि गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनहरुमा सहभागी हुन प्रोत्साहन गर्ने ।</p>	<p>२. नर्स तथा मिड्वार्डफहरुको अनुसन्धान सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिमको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>सम्बन्धी ज्ञान सीप अभिवृद्धि गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनहरुमा सहभागी हुन प्रोत्साहन गर्ने ।</p>	<p>राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय</p>	<p>निकायहरु</p>
<p>अनुसन्धानमा आधारित सेवा प्रदान गर्न प्रेरित गर्ने।</p>	<p>२. नर्स तथा मिड्वार्डफहरुको अनुसन्धान सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिमको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>तालिम प्राप्त नर्सहरुको संख्या</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी निरन्तर</p>	<p>नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्</p>	<p>स्वास्थ्य तथा शिक्षण संस्थाहरु</p>
<p>अनुसन्धानमा आधारित सेवा प्रदान गर्न प्रेरित गर्ने।</p>	<p>३. अनुसन्धान गर्न प्रत्येक संस्थाले श्रोत साधनको व्यवस्था गर्ने</p>	<p>वार्षिक कार्यक्रममा बजेटको व्यवस्था</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य तथा शिक्षण संस्थाहरु</p>	<p>नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय</p>
<p>अनुसन्धानमा आधारित सेवा प्रदान गर्न प्रेरित गर्ने।</p>	<p>४. तथ्यमा आधारित नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री सेवा प्रदान गर्न अनुसन्धान गर्नका लागि नर्स तथा मिड्वार्डफलाई अनुदान प्रदान गर्ने ।</p>	<p>अनुदान प्राप्त नर्स तथा मिड्वार्डफहरुको संख्या</p>	<p>निरन्तर</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय, नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्,</p>	<p>दातृ निकाय र सरोकारवाला निकायहरु</p>

अपत सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
ई.क. काठमाण्डौ

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

२४

[Handwritten signature]

रणनीति ४: सबैका लागि स्वास्थ्य (Universal Health Coverage) को नीति प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यको लागि विशिष्टकृत सेवाको विकास र व्यवस्थापन गर्ने।

कार्यनीति	क्रियाकलाप	अनुगमन सुचक	कार्यान्वयन अवधि	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय
१. मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य, जेष्ठ नागरिक, वातावरणीय स्वास्थ्य आदिको व्यवस्थापन गर्न प्रत्येक वार्डमा सामुदायिक नर्सिङ जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने।	१. स्थानीय तहको प्रत्येक वडामा मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य स्याहार, सर्ने र नसर्ने रोग, पोषण, मानसिक स्वास्थ्य, जेष्ठ नागरिक, वातावरणीय स्वास्थ्य, सरसफाई पूर्ण रूपमा प्रदान गर्न एक जना सामुदायिक नर्सिङ जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने।	सामुदायिक नर्सिङ जनशक्तिको दरबन्दी र पदस्थापना भएको संख्या	आ .व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी क्रमशः विस्तार गर्ने	सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय तथा स्थानीय तह	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
२. सामुदायिक नर्सका लागि मातृशिशु, प्रजनन स्वास्थ्य, सर्ने र नसर्ने रोग, पोषण, मानसिक स्वास्थ्य, जेष्ठ नागरिक, वातावरणीय स्वास्थ्य, सरसफाई सहितको	उपलब्ध तयारी प्याकेज अभिमुखिकरण प्राप्त गरेका सामुदायिक नर्सको संख्या	आ .व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी क्रमशः विस्तार गर्ने	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र,	सामाजिक विकास मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा, स्थानीय तह,	

T. गोमा देवी निरैला
निर्देशक

Handwritten signature and date: २५/१२/२०७९

	<p>प्याकेज तयार गरी अभिसुखिकरण र क्षमता अभिवृद्धी गर्ने ।</p> <p>३. प्रत्येक महानगर र उपमहानगर पालिकामा कम्प्युनिटिनर्सिड / प्रशासक तथा गाँउपालिका तथा नगरपालिकामा नर्सिड / कम्प्युनिटि अधिकृतको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>स्वीकृत दरवन्दी</p>	<p>आ.व. २०८०/८१</p>	<p>स्थानीय तह</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय</p>
<p>२. प्रत्येक विद्यालयमा विद्यालय नर्सको व्यवस्थापन गर्ने ।</p>	<p>१. (क) आधारभुत र माध्यामिक विद्यालयमा न्यूनतम एकजना विद्यालय नर्सको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>(ख) उच्च माध्यमिक विद्यालयमा न्यूनतम एकजना विद्यालय नर्सिड अधिकृतको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>नियुक्ति भएका विद्यालय नर्सको संख्या</p> <p>नियुक्ति भएका विद्यालय नर्सिड अधिकृतको संख्या</p>	<p>आ.व. २०७८/७९</p> <p>आ व. २०८२८३/</p>	<p>स्थानीय तह</p>	<p>शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय, नर्सिड तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा,</p>

गोमा देवी निरौला
निर्देशक

०५/१०/७९

Sanjay २६

Walt

 <p>३. औद्योगिक क्षेत्रमा नर्सिङ/स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरी स्वास्थ्य सेवाको</p>	<p>२. विद्यालय नर्सको क्षमता अभिवृद्धिको लागि तालिम प्याकेज तयार गर्ने ।</p> <p>३. विद्यालय नर्सले प्रदान गरेका सेवाको अभिलेखिकरण गर्न र प्रतिवेदन चुस्त दुरुस्त राख्न सुचना प्रणालीको विकास गरी नियमित अद्ययावधिक गर्ने ।</p> <p>४. विद्यालय स्वास्थ्य तथा नर्सिङ सेवा कार्यक्रमको मुल्यांकन गर्ने ।</p>	<p>तयारी तालिम प्याकेज</p> <p>तयारी सुचना प्रणाली</p> <p>मुल्यांकन प्रतिवेदन</p>	<p>आ.व. २०७८/७९</p> <p>आ.व. २०७८/७९</p> <p>आ.व. २०८२/८३</p> <p>आ.व. २०८०/८१</p>	<p>राष्ट्रिय/प्रादेशिक स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा,</p> <p>नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा, स्थानीय तह</p> <p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय</p> <p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय</p> <p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p> <p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय</p>	<p>शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय</p> <p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय</p> <p>सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय तथा स्थानिय तह, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय</p> <p>श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, नेपाल नर्सिङ संघ</p>
---	---	--	---	---	--

Handwritten signature and initials.

Handwritten signature and date: २७

Handwritten signature and date: २७

ग. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

सुनिश्चितता गर्ने ।	५० वा सोभन्दा बढी कामदार कार्यरत उद्योग, कलकारखानामा एक जना नर्सको व्यवस्था गर्ने ।	विशेषज्ञ नर्सहरुको दरबन्दी संख्या	आ.व. २०७८/७९ देखि आ.व. २०७९/८०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, लोक सेवा आयोग
४. विशेषज्ञ तथा विशिष्टिकृत स्वास्थ्य सेवामा अभिवृद्धी गर्न विशेषज्ञ तथा विशिष्टिकृत नर्सिङ सेवाको विकास र व्यवस्थापन गर्ने ।	१. विशेषज्ञ नर्सहरुद्वारा विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्न आवश्यक दरबन्दीको व्यवस्था गर्ने । २. नर्सिङ विधामा न्युनतम स्नातक तह उत्तिर्ण गरी विशेष कार्यक्षेत्रमा तोकिएको समयावधि सम्म निरन्तर कार्यरत रही तालिम प्राप्त जनशक्तिलाई विषयगत अनुभवी प्रमाणित गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा परिचालन गर्ने ।	प्रमाणित जनशक्तिको विवरण	आ.व. २०८०/८१ देखि	नेपाल नर्सिङ परिषद्	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय
३. (क) नर्स प्राक्टिसनरको सम्भाव्यताको अध्ययन गर्ने ।	सम्भाव्यता अध्ययनको प्रतिवेदन	सम्भाव्यता अध्ययनको प्रतिवेदन	आ.व. २०७८/७९ मा	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा	नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्

Handwritten signatures and dates: २०७९/०८, २८

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

	(ख) नर्स प्रक्टिसनरको मापदण्ड तथा कार्यनीति तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने।	तयारी मापदण्डको उपलब्धता	सामाजिक सुरक्षा महाशाखा
--	---	--------------------------	-------------------------

उद्देश्य २: अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री शिक्षा प्रणालीको सुदृढिकरण गर्दै गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने।

रणनीति १: नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने।

कार्यनीति	क्रियाकलाप	अनुगमन सुचक	कार्यान्वयन अवधि	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय
१. शैक्षिक संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार र जनशक्तिको न्यूनतम मापदण्डलाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार परिमार्जन गरी लागु गर्ने।	१. सबै शैक्षिक संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार तोकिएको मापदण्ड अनुसार भएको सुनिश्चित गर्ने।	प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि वैज्ञानिक सिप प्रयोगशालाको मापदण्ड उपलब्धता। मापदण्ड लागु गरिएको सीप प्रयोगशाला संख्या	आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी २ वर्षभित्र सम्पन्न	चिकित्सा शिक्षा आयोग, नेपाल नर्सिङ परिषद्, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद्	संघिय र प्रदेशिक मन्त्रालयहरू, नेपाल नर्सिङ परिषद्, विध्वविद्यालय प्रतिष्ठान र विकास साझेदार संस्थाहरू
	२. नर्सिङ अध्यापन गराउने शिक्षण संस्थामा कम्तिमा नर्सिङमा स्नातकोत्तर	तोकिएको पदवहालि गरेका शिक्षण संस्थाको संख्या	आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी निरन्तर	सम्बन्धित शिक्षण संस्थाहरू,	चिकित्सा शिक्षा आयोग, नेपाल नर्सिङ परिषद्, प्राविधिक शिक्षा तथा

०८/१६/००
Draf २९

Signature
Date

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशांक

<p>उत्तिर्ण गरेको प्रमुखको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>३. तोकिएको मापदण्ड अनुसार शैक्षिक जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>४. मिड्वाइफ्री शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गर्न मिड्वाइफ्री प्रशिक्षक तालिमको व्यवस्था गर्ने (अनुसूची-३) ।</p>	<p>विद्यार्थी र शिक्षकको अनुपात</p> <p>प्रशिक्षकको तालिमको पाठ्यक्रम तयार</p> <p>तालिम प्राप्त मिड्वाइफ्री प्रशिक्षकको तथ्याङ्क</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी निरन्तर</p> <p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु</p>	<p>सम्बन्धित शिक्षण संस्थाहरु,</p> <p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>	<p>व्यवसायिक तालिम परिषद्</p> <p>चिकित्सा शिक्षा आयोग, नेपाल नर्सिङ परिषद्</p> <p>सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रममा सहयोग गर्ने दातृ निकायहरु</p>
<p>२. नर्सिङ एवं मिड्वाइफ्री शिक्षाको प्रयोगात्मक अभ्यासका लागि आवश्यक मापदण्ड अनुसार भएको सुनिश्चित गर्ने ।</p>	<p>१. प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि वैज्ञानिक सिप प्रयोगशालाको मापदण्ड तयार गर्ने ।</p> <p>२. सबै शैक्षिक संस्थाहरुको प्रयोगात्मक</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी २ वर्षभित्र सम्पन्न</p> <p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु गरी २ वर्षभित्र सम्पन्न</p>	<p>चिकित्सा शिक्षा आयोग, नेपाल नर्सिङ परिषद् प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद्</p> <p>चिकित्सा शिक्षा आयोग</p>	<p>संघिय र प्रदेशिक मन्त्रालयहरु, नेपाल नर्सिङ परिषद्, विश्वविद्यालय प्रतिष्ठान र विकास साझेदार संस्थाहरु</p> <p>संघिय र प्रदेशिक मन्त्रालयहरु नेपाल नर्सिङ परिषद्</p>

5/10/2020

30

Handwritten signature and initials.

	<p>व्यवहारिक अभ्यास / गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको मापदण्ड निर्धारण गरी सो अनुरूप भएको सुनिश्चित गर्ने ।</p> <p>३. तोकिएको मापदण्ड अनुसार प्रयोगात्मक क्षेत्रमा शैक्षिक जनशक्ति (प्रिसेप्टर) को विकास गर्ने ।</p> <p>४. प्रेषण अस्पतालहरूको हाताभिन्न मिडवाइफको नेतृत्वमा संचालित प्रसूति केन्द्र (ओ.एम.बि.यू.) स्थापना गर्न आवश्यक पूर्वाधार र उपकरणको व्यवस्था गर्ने (अनुसूची-३) ।</p>	<p>प्रयोगशालाको मापदण्ड उपलब्ध । मापदण्ड लागु गरिएको सीप प्रयोगशाला संख्या</p> <p>शैक्षिक जनशक्ति को संख्या(प्रिसेप्टर)</p> <p>बजेटको शिर्षक सहितको व्यवस्था सहयोग जुटेको विवरण, सम्झौता</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु</p> <p>आ.व. २०७८/७९ देखि शुरु</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p> <p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, परिवार कल्याण महाशाखा</p>	<p>विद्यविद्यालय प्रतिष्ठान र विकास साझेदार संस्थाहरु</p> <p>सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रममा सहयोग गर्ने दातृ निकायहरु</p> <p>सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रममा सहयोग गर्ने दातृ निकायहरु</p>
---	--	--	---	--	---

2080/5150
Date: [Signature]

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

उद्देश्य ३: नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री शिक्षा र सेवाको नियमन, अनुगमन र सुपरिवेक्षण प्रणालीको विकास र विस्तार गरी नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री क्षेत्रको सुदृढिकरण गर्ने ।

रणनीति १: नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री व्यवसायीहरूको नियमनकारी निकायको क्षमता अभिवृद्धि र जवाफदेहीता सुनिश्चित गर्ने ।

कार्यनीति	क्रियाकलाप	अनुगमन सुचक	कार्यान्वयन अवधि	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय
१. संघिय संरचना अनुरूप नियमनकारी निकायहरूको संगठन विस्तार र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	१. राष्ट्रिय स्वास्थ्य प्रत्यायन प्राधिकरणको संगठनात्मक संरचनामा नर्सिङ सेवा निर्देशनालय/ महाशाखाको व्यवस्था गर्ने । २. नेपाल नर्सिङ परिषद्को ७ प्रदेशमा संगठन विस्तार र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने । ३. नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री अध्यापन गराउने विद्वविद्यालयहरूमा नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री अध्ययन संस्थानको स्थापना गर्ने ।	नर्सिङ सेवा निर्देशनालय / महाशाखाको भएको व्यवस्था सात वटा प्रादेशिक कार्यालयहरू स्थापना नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री अध्ययन संस्थानको स्थापना तयारी कार्य सिमा क्षेत्र र अभ्यास मापदण्ड	आ.व. २०७८/७९ आ.व. २०८१/८२ आगामी ५ वर्ष भित्र	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय नेपाल नर्सिङ परिषद् विश्वविद्यालय/प्रतिष्ठान	नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा सम्बन्धित प्रदेश शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा,
२. नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको स्वायत्त एवम	१. नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री व्यवसायीको कार्य सिमा क्षेत्र (स्कोप अफ प्राक्टिस) र अभ्यास मापदण्ड तयार		आ.व. २०७९/८०	नेपाल नर्सिङ परिषद्	

28/1/2020
32

<p>व्यवसायिक अभ्यासको लागि नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>गर्ने ।</p>	<p>२. नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री उद्यमी व्यवसायीको रुपमा सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्थाका लागि निर्देशिका तथा मापदण्ड बनाउने ।</p>	<p>तयारी निर्देशिका तथा मापदण्ड</p>	<p>आ.व. २०८०/८१ देखि</p>	<p>नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षामहाशाखा, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय</p>	<p>नेपाल नर्सिङ परिषद्</p>
<p>३. लाइसेन्स परीक्षामा प्रयोगात्मक परिक्षा शुरु गर्ने</p>	<p>परीक्षा शुरु भएको हुने</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ बाट शुरु गरी निरन्तरता</p>	<p>नेपाल नर्सिङ परिषद्</p>	<p>चिकित्सा शिक्षा आयोग</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>
<p>४. प्रमाणित रविशेषज्ञ नर्स दर्ताको लागि विषयगत परीक्षाको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>परीक्षाको व्यवस्था भएको</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ बाट शुरु गरी निरन्तरता</p>	<p>नेपाल नर्सिङ परिषद्</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>	<p>चिकित्सा शिक्षा आयोग</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>
<p>५. लाइसेन्स नविकरणका लागि अनिवार्य निरन्तर व्यवसायिक विकास (सि.पि.डी.) को व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>निरन्तर व्यवसायिक विकास (सि.पि.डी.) कार्यक्रमको व्यवस्था भएको ।</p>	<p>आ.व. २०७८/७९ बाट शुरु गरी निरन्तर</p>	<p>नेपाल नर्सिङ परिषद्, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>	<p>चिकित्सा शिक्षा आयोग</p>	<p>स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</p>

Handwritten signature and date: २५/८/८०

Handwritten signature

रणनीति २: नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री सेवा र शिक्षाको मुल्याङ्कन गर्न अनुगमन र सुपरिवेक्षण प्रणालीको विकास र विस्तार गर्ने ।

कार्यनीति	क्रियाकलाप	अनुगमन सुचक	कार्यान्वयन अवधि	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय
१. संघ, प्रदेश र स्थानिय तहका सरोकारवाला निकायहरुको संलग्नतामा एकिकृत अनुगमन र सुपरिवेक्षण गर्ने ।	१. विभिन्न तहका स्वास्थ्य संस्थाद्वारा प्रदान गरिने नर्सिङ र मिडवाइफ्री सेवाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न माथिल्लो तह द्वारा सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने ।	नियमित अनुगमन प्रतिवेदन , स्वास्थ्य संस्था सर्वेक्षण (Health Facility Survey) अनुगमन प्रतिवेदन	आ.व. २०७८/७९ देखि शुरुगरी निरन्तर	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, सामाजिक विकास मन्त्रालय, स्थानीय तह	नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा
 २. सरोकारवाला निकायहरु सम्मिलित एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनको योजना तर्जुमा गरी स्वास्थ्य तथा शिक्षण संस्थाहरुको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने ।	२. सरोकारवाला निकायहरु सम्मिलित एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनको योजना तर्जुमा गरी स्वास्थ्य तथा शिक्षण संस्थाहरुको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने ।	उपलब्ध एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनको योजना सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गरेको प्रतिवेदन ।	आ.व. २०८०/८१ बाट शुरु गरी निरन्तरता	चिकित्सा शिक्षा आयोग	नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा, नेपाल नर्सिङ परिषद्, विध्वविद्यालय/ प्रतिष्ठान, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद्

रक्षा १४४०

फर्म

फर्म

७. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

क) रणनीति र कार्ययोजनाको मूल्याङ्कन

यस रणनीति र कार्ययोजनाको कार्यान्वयन अनुगमन र मूल्याङ्कनका लागि सरोकारवाला बिज्ञहरु सम्मिलित टोलीले कार्ययोजनामा दिईएका सूचकहरु प्रयोग गरी शुरुमा २ बर्षमा (बि.सं. २०७९), स्वास्थ्य तथा जनसांख्यिक सर्वेक्षण प्रतिवेदन र स्वास्थ्य संस्था सर्वेक्षण प्रतिवेदन लगायत अन्य प्रतिवेदनहरु समेतका आधारमा ५ बर्षमा (बि.सं. २०८२) मूल्याङ्कन गरिनेछ। मूल्याङ्कनका लागि अनुसन्धानात्मक कार्यविधि अपनाईनेछ। त्यस्तो मूल्याङ्कनबाट प्राप्त सुझाबहरु अनुरूप यस रणनीति र कार्ययोजनालाई परिमार्जन गर्नसकिने छ। कार्ययोजना सञ्चालनको अन्तिम बर्षमा यसका उपलब्धिहरुको पुनर्मूल्याङ्कन गरिनेछ।

ख) शैक्षिक कार्यक्रमको गुणस्तर अनुगमन

नर्सिङ शिक्षण संस्था र उत्पादित जनशक्तिको गुणस्तर अनुगमन गर्न चिकित्सा शिक्षा आयोग, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, नेपाल नर्सिङ परिषद्, विश्व विद्यालय/प्रतिष्ठान, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद्का साथै शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको समन्वयमा एकिकृत निरीक्षण तथा अनुगमन प्रणाली लागू गरी सरकारी तथा निजी लगानीमा सञ्चालित नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री शिक्षण संस्थाहरूलाई नियमनको लागि सहजीकरण र सहयोग गरिएमा उपलब्ध स्रोत साधनको प्रभावकारिता बलियो हुने अपेक्षा गर्न सकिन्छ।

राष्ट्रिय नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री रणनीतिको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन मूल्यांकन कार्ययोजनामा उल्लेखित अनुगमन सूचकका आधारमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, चिकित्सा शिक्षा आयोग, राष्ट्रिय स्वास्थ्य प्रत्यायन प्राधिकरण, नेपाल नर्सिङ परिषद् र नेपाल नर्सिङ संघको संयुक्त टोलीले समय समयमा एकिकृत मूल्याङ्कन गर्नेछन्।

[Signature]

[Signature]

२०७९

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

[Signature]

अनुसूची-१ (क)

अस्पतालको शैया अनुसार आवश्यक नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री जनशक्ति

पद	५ शैया अस्पताल (८६)	१० शैया अस्पताल (१८०)	१५ शैया अस्पताल (३८९)	२५ शैया अस्पताल (६)	५० शैया अस्पताल (५२)	१०० शैया अस्पताल (२)	२०० शैया अस्पताल (८)	३०० शैया अस्पताल (४)	४०० शैया अस्पताल (०)	५०० शैया अस्पताल (६)	६०० शैया अस्पताल (१)	७०० शैया अस्पताल (०)	८०० शैया अस्पताल (०)	९०० शैया अस्पताल (०)	१००० शैया अस्पताल (१)
प्रमुख अस्पताल नर्सिङ प्रशासक (११ तह)					१	१	१	१	२	२	२	३	३	३	४
वरिष्ठ अस्पताल नर्सिङ प्रशासक (९/१० तह)				१	१	२	४	४	५	५	६	७	८	९	१०
नर्सिङ अधिकृत (७/८ तह)	०	१	१	२	६	१९	३३	४१	४९	६०	६४	७३	८७	९५	९७
स्टाफ नर्स ३०%थप सहित (विदा)	४	५	७	२६	७७	१६५	३५२	४८५	६११	७४१	८७१	१०६७	१२२९	१३७८	१५०५
नर्सिङ जनशक्ति जम्मा	४	६	८	२९	८५	१८७	३९०	५३१	६६७	८०८	९४३	११५०	१३२७	१४८५	१६१६
मिडवाइफ अधिकृत				१	१	२	४	४	६	७	८	८	८	८	८
मिडवाइफ (३०%थप सहित (विदा)	०	१	४	८	२३	३५	५५	५९	६२	९८	११७	१२१	१३३	१४८	१५६
मिडवाइफ जनशक्ति जम्मा	०	१	४	९	२४	३७	५९	६३	६८	१०५	१२५	१२९	१४१	१५६	१६४
कुल जम्मा	४	७	१२	३८	१०९	२२४	४४९	५९४	७३५	९१३	१०६८	१२७९	१४६८	१६४१	१७८०

स्रोत: स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, २०७५. न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसार नर्सिङ तथा मिडवाइफ्री जनशक्तिको अनुमानित तथ्यांक ।

२०७५/१०

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

गोमा देवी निरौला
नर्सिङ प्रशासक

अनुसूची-१ (ख)

अस्पतालको शैया अनुसार जम्मा आवश्यक नर्सिङ तथा मिड्वार्ड्री जनशक्ति

पद	५ शैया अस्पताल (८६)	१० शैया अस्पताल (१८०)	१५ शैया अस्पताल (३८९)	२५ शैया अस्पताल (६)	५० शैया अस्पताल (५२)	१०० शैया अस्पताल (२)	२०० शैया अस्पताल (८)	३०० शैया अस्पताल (४)	४०० शैया अस्पताल (०)	५०० शैया अस्पताल (६)	६०० शैया अस्पताल (१)	७०० शैया अस्पताल (०)	८०० शैया अस्पताल (०)	९०० शैया अस्पताल (०)	१००० शैया अस्पताल (१)	जम्मा
प्रमुख अस्पताल नर्सिङ प्रशासक (११ तह)	०	०	०	०	५२	२	८	४	०	१२	२	०	०	०	४	८४
बरिष्ठ अस्पताल नर्सिङ प्रशासक (९/१० तह)	०	०	०	६	५२	४	३२	१६	०	३०	६	०	०	०	१०	१५६
नर्सिङ अधिकृत (७/८ तह)	०	१८०	३८९	१२	३१२	३८	२६४	१६४	०	३६०	६४	०	०	०	९७	१८८०
स्टाफ नर्स ३०% थप सहित (विदा)	३४४	९००	२७२३	१५६	४००४	३३०	२८१६	१९४०	०	४४४६	८७१	०	०	०	१५०५	२००३५
नर्सिङ जनशक्ति जम्मा	३४४	१०८०	३११२	१७४	४४२०	३७४	३१२०	२१२४	०	४८४८	९४३	०	०	०	१६१६	२२१५५
मिड्वार्ड्रीफ अधिकृत				६	५२	४	३२	१६	०	४२	८	०	०	०	८	१६८
मिड्वार्ड्रीफ (३०% थप सहित (विदा)	०	१८०	१५५६	४८	११९६	७०	४४०	२३६	०	५८८	११७	०	०	०	१५६	४५८७
मिड्वार्ड्रीफ जनशक्ति जम्मा	०	१८०	१५५६	५४	१२४८	७४	४७२	२५२	०	६३०	१२५	०	०	०	१६४	४७५५
कुल जम्मा	३४४	१२६०	४६६८	२२८	५६६८	४४८	३५९२	२३७६	०	५४७८	१०६८	०	०	०	१७८०	२६९१०

स्रोत: स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, २०७५. न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसार नर्सिङ तथा मिड्वार्ड्री जनशक्तिको अनुमानित तथ्यांक ।

निर्देशक

मिमा देवी निरौला

३७

अनुसूची-३

प्रेषण अस्पतालहरूमा ओ.एम.वि.यू.को स्थापना, मिडवाइफ्री अध्यापन गराउने शिक्षण संस्थाको स्थापना तथा मिडवाइफ्री प्रशिक्षकको उत्पादनको प्रक्षेपण

आ.व. २०७७ /०७८	आ.व. २०७८ /०७९	आ.व. २०७९ /०८०	आ.व. २०८० /०८१	आ.व. २०८१ /०८२	आ.व. २०८२ /०८३	आ.व. २०८३ /०८४	आ.व. २०८४ /०८५	आ.व. २०८५ /०८६	आ.व. २०८५/ ०८६	जम्मा	कैफियत
	३	३	३	३						१२	जम्मा तोकिएको १२ वटा प्रेषण अस्पतालहरूमा ओ.एम.वि.यू.स्थापना गर्ने योजना अनुसार
प्रमाणपत्र तह मिडवाइफ्री अध्यापन गराउने शिक्षण संस्था स्थापना संख्या	१०	-	-	५	-	-	५	-	-	२०	प्रत्येक वर्ष अनुमानित प्रमाणपत्र तहको मिडवाइफ्री कार्यक्रम संचालन गर्ने आधारमा
स्नातक तह मिडवाइफ्री अध्यापन गराउने शिक्षण संस्था स्थापना संख्या											प्रत्येक वर्ष अनुमानित स्नातकतहको मिडवाइफ्री कार्यक्रम संचालन गर्ने आधारमा
मिडवाइफ प्रशिक्षक उत्पादन गर्ने	-	२०	४०	४०	४०	४०	४०	४०	४०	३००	प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि १:४ नेपाल नर्सिङ परिषद्को मापदण्ड अनुसार प्रतिवर्ष भर्ना गर्ने विद्यार्थीहरूको आधारमा गणना गरिएको

स्रोत: नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखाको निर्देशक तथा अन्य विज्ञहरूसँग छलफल गरी प्राप्त तथ्याङ्कको आधारित अनुमानित संख्या

२०७७/०७८

प्रा. गोसा देवी बिर्जाला
निर्देशक

अनुसूची-४

मिड्वाइफ्री जनशक्तिको उत्पादनको प्रक्षेपण

मिड्वाइफ जनशक्तिको स्तर र तह	आ.व. २०७७- ०७८	आ.व. २०७८ +०७९	आ.व. २०७९ +०८०	आ.व. २०८० +०८१	आ.व. २०८१ +०८२	आ.व. २०८२ +०८३	आ.व. २०८३ ०८४	आ.व. २०८४ +०८५	आ.व. २०८५ +०८६	आ.व. २०८६ +०८७	जम्मा	कैफियत
प्रमाण पत्र मिड्वाइफ्री	-	-	-	३००	३००	३००	३००	४५०	४५०	४५०	२२५०	प्रथमवर्ष १० शिक्षण संस्थामा प्रति ब्याच ३० जना विद्यार्थी भर्ना गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने, दुई वर्षपछी थप ५ शिक्षण संस्थामा प्रति ब्याच ३० जना विद्यार्थी भर्ना गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने र चार वर्षपछी थप ५ शिक्षण संस्थामा प्रति ब्याच ३० जना विद्यार्थी भर्ना गरी कार्यक्रम संचालन गरेमा ।
स्नातक तह मिड्वाइफ्री	१५	१५	२४	४०	६०	७०	७०	९०	९०	९०	५४८	हाल ३ तीन शिक्षण संस्थाहरुको कोटामा वृद्धि भएमा र थप शिक्षण संस्थाहरुमा कार्यक्रम संचालन गरेमा उक्त संख्यामा वृद्धि हुन सक्ने ।
hdpf	१५	१५	२४	४०	३४०	३५०	५००	५००	५००	५००	२७९८	

स्रोत: नर्सिड तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखाको निर्देशकसंग छलफल तथा उपलब्ध शिक्षण संस्थाहरुबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारित अनुमानित संख्या

20/11/20

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

अनुसूची-५

प्रेषण अस्पतालमा मिड्वाइफको नेतृत्वमा संचालित प्रसूति केन्द्र (ओ.एम.बि.यू.) को लागि आवश्यक मिड्वाइफ्री जनशक्तिको प्रक्षेपण

अस्पताल	जम्मा प्रसूति संख्या	५०% अनुमानित प्रसूति ओ.एम.बि.यू. हुने	शल्यक्रिया द्वारा प्रसूति गराइएको दर	दैनिक प्रसूति ओ.एम.बि.यू. हुने संख्या	प्रसूतिको लागि मिड्वाइफ(प्रति मिड्वाइफ १७५ प्रसूति + ३०%सहित)	४ पटक गर्भवति गराउनेको संख्या	गर्भवति जाँच घण्टा	गर्भवति जाँच सेवाको लागि मिड्वाइफ	सुत्केरी जाँच २ पटक गराउने महिलाको संख्या	सुत्केरी जाँच सेवाको लागि जम्मा घण्टा	सुत्केरी जाँच सेवाको लागि मिड्वाइफ	जम्मा मिड्वाइफ
कोशी अस्पताल, बिराटनगर	७१३३	३५६७	२५%	१०	२६	३९	२०	३	२०	१०	२	३१
जनकपुर अस्पताल, धनुषा	७७०४	३८५२	२७%	११	२९	४२	२१	४	२१	११	२	३४
नारायणी अस्पताल, पर्सा	८१५२	४०७६	१६%	११	३०	४५	२२	४	२२	११	२	३६
परोपकार प्रसूति तथा स्त्री रोग अस्पताल, काठमाडौं	१८८६६	९४३३	२९%	२६	७०	१०३	५२	९	५२	२६	४	८३
भरतपुर अस्पताल, चितवन	९२८२	४६४१	३७%	१३	३४	५१	२५	४	२५	१३	२	४१
पोखरा स्वा.वि.प्र. अस्पताल, कास्की	८६१०	४३०५	२६%	१२	३२	४७	२४	४	२४	१२	२	३८
लुम्बिनीअस्पताल, रुपन्देही	१०१३३	५०६७	२७%	१४	३८	५६	२८	५	२८	१४	२	४५
भेरी अस्पताल, बकि	५१९७	२५९९	१८%	७	१९	२८	१४	२	१४	७	१	२३
राप्तीअस्पताल, दाङ	४६१८	२३०९	२०%	६	१७	२५	१३	२	३	६	१	२०
सुर्खेत अस्पताल, सुर्खेत	३९९६	१९८८	१९%	५	१५	२२	११	२	११	५	१	१८
सेतिअस्पताल, कैलाली	७४९९	३७५०	२५%	१०	२८	४१	२१	३	२१	१०	२	३३
डडेलधुरा अस्पताल	४०००	२०००	-	५	१५	२२	११	२	११	५	१	१८
जम्मा	९५१९०	४७५९५	-	१३०	३५४	-	-	४३	-	-	२२	४१९

स्रोत: परिवार कल्याण महाशाखाद्वारा सम्बन्धितअस्पतालमा २०७५ चैत्र सम्म प्रसूति गराएको प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा गणना गरिएको अनुमानित संख्या

Handwritten signature

Handwritten signature

Handwritten signature

प्रा. गोमा देवी निरौला
निर्देशक

अनुसूची-६
आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र अनुसार आवश्यक नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री जनशक्ति

पद	बर्थिङ सेन्टर सहितका आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र (१२००)		बर्थिङ सेन्टर बाहेकका आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र (४७३६)		जम्मा
	प्रति केन्द्र	जम्मा	प्रति केन्द्र	जम्मा	
स्टाफ नर्स	३	३६००	३	१४२१४	१७८१४
मिड्वार्डफ्री	२	२४००	०	०	२४००
कुल जम्मा	५	६०००	३	१४२१४	२०२१४

स्रोत: स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, न्युनतम सेवा मापदण्ड, २०७५ अनुसार नर्सिङ तथा मिड्वार्डफ्री जनशक्तिको अनुमानित तथ्यांक ।

Handwritten signature

Handwritten signature

Handwritten signature

१. गोमा देवी निरौला
निर्देशक